Nr. 222. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314
Konto czekowe Nr. 34.095
Adres telegr.: Naprzód Kraków
Dział inseratowy: Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Zwycięstwo niemieckie w Prusiech wschodnich.

Berlin, 31 sierpnia.

„Lokal Anzeiger“ donosi **o bitwie pod Szczytnem**: Prawe skrzydło wojska niemieckiego ustawione było koło Działdowa i Dąbrowna, centrum koło Melsztynka, lewe skrzydło koło Olsztyna, Pyźia i Biskupiec. Centrum stawiało **zwycięzki opór rozpaczliwym usiłowaniom Rosyan** przełamania niemieckich szeregów. Operacye niemieckie zmierzały **do zupełnego osaczenia** przeciwnika rosyjskiego, który miał pięć korpusów i trzy dywizye kawaleryi, a zatem był **w znacznej przewadze**. Na wyżynie na zachód od Melsztynka widział korespondent **3000 jeńców rosyjskich**. Ludzie ci byli bardzo przygnębieni i robili wrażenie istot brutalnych zdolnych do najgorszego barbarzyństwa.

Berlin, 31 sierpnia.

Wielki sztab generalny donosi:

W walkach, w których armia rosyjska w Prusach wschodnich została w okolicy Grunwaldu, Melsztynka (Hohenstein) i Szczytna odpartą, dostało się do niewoli **przeszło 30.000 Rosyan** z wielu wyższymi oficerami.

Okrucieństwa w Sandżaku.

Sarajewo, 31 sierpnia.

Komunikat **urzędowy** ogłasza:

Ponieważ serbskie i czarnogórskie wojska w dawniejszym sandżaku tureckim **paliły osady muzułmańskie** i prowadziły kampanię zniszczenia ludności muzułmańskiej, **wojska nasze wtargnęły aż do Plewlie** w sandżaku i udaremniły dalsze niszczenie tamtejszych muzułmanów. Ponieważ jednakże obsadzenie całego sandżaku z przyczyn wojskowych **nie może być jeszcze zamierzonem**, a muzułmanie tych okolic zawsze po odejściu naszych wojsk ponownie byli narażeni na napady zbójeckie, uciekli ci nieszczęśliwi nad naszą granicę i prosili o pozwolenie przekroczenia granicy. Monarchia, wierna swoim tradycyom także w tych ciężkich czasach, daje nieszczęśliwym muzułmanom na czas trwania wojny przytułek, dopóki nie będzie dla nich możliwym powrót do siedzib i uwolnienie ostateczne **od morderczych władców**.

Wyjazd cudzoziemców z Niemiec.

Berlin, 31 sierpnia.

„Nordd. Allg. Ztg“ pisze:

Ponieważ koleje żelazne znów są **wolne dla ruchu ogólnego**, mieszkający w Niemczech obcy poddani państw wrogich **mogą opuścić państwo niemieckie**, o ile w ich ojczyźnie Niemcom również daje się pozwolenie na wyjazd. Odnosi się to w ograniczonych rozmiarach do Niemców w Rosyi, ponieważ według oświadczenia tutejszego ambasadora hiszpańskiego, Niemcy, niebędący w wieku popisowym, **mogą z Rosyi wyjechać**. Z tem samem ograniczeniem mogą więc **Rosyanie z Niemiec wyjechać**. Podróż ta nastąpi prawdopodobnie **przez Danię i Szwecyę** i ze strony Niemiec będzie o ile możności **ułatwioną**.

Powód zniszczenia Lowanii.

Berlin, 31 sierpnia.

„Vossische Ztg“ donosi z Hagi:

Wobec twierdzenia, że w Lowanii nie belgijscy franktireurzy, lecz wojska niemieckie strzelały do wojsk niemieckich, korespondent pisma „Rotterdamscher Courant“ donosi na podstawie **własnych spostrzeżeń**, że franktireurzy wykonali **planowy atak na wojska niemieckie**. Również stwierdził korespondent, że franktireurzy mieli **karabiny maszynowe** ustawione przed pewnym hotelem naprzeciw dworca kolejowego w Lowanii.

Korespondent wspomnianego pisma widział także **400 jeńców angielskich**.

Jeńcy rosyjscy na Węgrzech.

Budapeszt, 31 sierpnia.

Węgierskie biuro korespondencyjne donosi z Losoncz: Wczoraj przywieziono tu **1900 jeńców rosyjskich** i po południowym pobycie tutaj wysłano ich w dalszą drogę do Komarna. Oficerowie jeńcy, śród nich jeden podpułkownik, jechali w wagonie II. klasy. Pewien kapitan 69 pułku piechoty rosyjskiej opowiadał, że został wzięty do niewoli podczas bitwy pod Kraśnikiem, gdzie **wojska austryackie także jego zdaniem odniosły świetne zwycięstwo**. Granaty artyleryi austryackiej czyniły wśród Rosyan **straszne spustoszenia**. Z kolumny, którą dowodził kapitan, pozostało tylko 9 ludzi. Gdy później pewna guwernantka francuska rozmawiała z tym kapitanem po francusku, ten zdziwiony zapytał, jak to możliwe, żeby Francuska mogła pozostać na Węgrzech. Guwernantka odpowiedziała, że Węgrzy rycersko zachowują się wobec obcych.

Co opowiadają jeńcy francuscy.

Berlin, 31 sierpnia.

Z Sztuttgartu donoszą:

Podoficer francuski z transportu francuskich jeńców z 79 pułku piechoty w Nancy opowiada o swoich przeżyciach podczas walk pod Metzem: „Pułk nasz liczył około 3000 ludzi. Nie upłynęło więcej niż 2 godziny, a zostało tylko tyle, ile tu przybyło do Stuttgartu. Oficerowie nasi znaleźli się **niżej krytyki**. Skoro tylko spostrzegli, że nie podołamy, **uciekli** i pozostawili nas naszemu losowi. Niedługo, a wpadliśmy w ręce Niemców. Od dwóch dni nie mieliśmy nic w ustach“.

Wielu jeńców nie wiedziało wcale, gdzie się znajdują. Zdawało im się, że są w Berlinie i nie mogli pojąć, że znajdują się w Niemczech południowych. Są to przeważnie rezerwiści, których rodziny pozostały w domu **w największej nędzy**.

I Austrya ma ogromne armaty.

Wiedeń, 31 sierpnia.

Wiedeńskie dzienniki ogłaszają następującą **oficyalną wiadomość administracyi wojennej**:

Nieścisłe są wywody tutejszych pism, jakoby jedynie Niemcy posiadały 42-centymetrowe ciężkie działa oblężnicze, dzięki którym zdobyli Leodyum. U nas już w r. **1910** na strzelnicy fabryk Skoda w Bolowec koło Pilzna wypróbował austryacki zarząd wojenny pierwszą 42-centymetrową haubicę. Wyniki były świetne, wobec czego już wówczas ustawiła nasza armia pewną liczbę tych dział na różnych pozycyach. Haubica taka waży 100 kg., a pociski jej lecą na odległość **15 kilometrów**.

Kule „dum dum“.

Berlin, 31 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi:

W Longwy znaleziono urządzenie maszynowe, które służy do przyrządzania nabojów karabinowych o skutku takim samym, jak wywołują kule „dum dum“.

Japonia rozpoczyna walkę.

Berlin, 31 sierpnia.

„Nowy Kuryer Rotterdamski“ donosi **z Tokio** pod datą 24 b. m.:

Nadzwyczajne wydanie dziennika „Jamoto“ donosi, że **flota japońska rozpoczęła walkę o Czingtau** (miasto w obsadzonym przez Niemców okręgu Kiaczau).

„Zeppelin“ nad Antwerpią.

Berlin, 31 sierpnia.

Korespondent „Berliner Tageblattu“ z głównej kwatery niemieckiej donosi, że „Zeppelin“ rzucił na Antwerpię **kilka bomb**, które wyrządziły wielkie szkody. Dla uchronienia budynków zakazano w Antwerpii świecić latarnie.

Kronika wojenna.

Berlin. Ambasador austro-węgierski książę Hohenlohe, który bawił przedwczoraj w głównej kwaterze wojennej, wręczył cesarzowi Wilhelmowi swe pismo uwierzytelniające.

Sarajewo. Komendant armii zbrojmistrz Potiorek na mocy otrzymanego od monarchy upoważnienia nadał szeregowi żołnierzy z niemieckiego oddziału z Skutari za ich waleczne zachowanie się w obliczu nieprzyjaciela odznaczenia.

Wiedeń. Angielski kapitan Percy Wiliam, który był jeńcem austryackim, ogłasza publiczne **podziękowanie za traktowanie**, jakiego doznał ze strony władz austryackich.

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Zatopienie okrętu niemieckiego.

Berlin, 31 sierpnia.

Wedle doniesienia z Las Palmas parowiec pospieszny północno-niemieckiego Lloyda „Cesarz Wilhelm Wielki“, przysposobiony na pomocniczy krążownik, został **zatopiony przez krążownik angielski** „Hightlyer“, gdy znajdował się na wodach **neutralnych** w kolonii hiszpańskiej Rio del Oro. Przeciwko temu, sprzeciwiającemu się wszelkim prawom międzynarodowym **naruszeniu neutralności** należy zaprotestować.

Wielka Brytania podeptaniem uznanej zawsze przez wszystkie narody teoretycznej i praktycznej nienaruszalności zwierzchnictwa na wodach neutralnych wykazała, że nie waha się przejść do porządku dziennego nad prawem zwierzchnictwa państw neutralnych.

Dobre zachowanie się żołnierzy.

Wiedeń, 31 sierpnia.

Ministerstwo wojny otrzymało następującą informacyę telegraficzną: Wobec rozsiewanych od początku wojny przez dzienniki zagraniczne niepomyślnych sądów o rzekomem zachowaniu się żołnierzy narodowości południowo-słowiańskich, specyalne odczuwam zadośćuczynienie, że mogę wskazać na **wzorowe zachowanie się** przed nieprzyjacielem i czyny wspaniałej waleczności i bohaterstwa, okazane przez oba pułki dalmatyńskie Nr. 22 i pułk obrony krajowej Nr. 37.

Wurm, zbrojmistrz.

* * *

Zamach na cara?

Wiedeń, 31 sierpnia.

„Reichspost“ donosi z Berlina: Wedle wiadomości z Kopenhagi, wykonano w Petersburgu **zamach na cara**. Po przeglądzie wojsk, car jechał Newskim Prospektem, otoczony silną eskortą kozaków. Z odległości około 50 kroków jakiś młody człowiek dał do powozu **kilka strzałów**. Jeden kozak został zabity. — **Car wyszedł cało.**

Sprawca zamachu, który został uwięziony, jest słuchaczem techniki w Petersburgu i nazywa się Aksakow. W związku z zamachem dokonano **licznych aresztowań**. Policmajster miasta Petersburga otrzymał dymisyę.

Koniec ks. Wieda.

Rzym. „Tribuna“ donosi z Bari pod datą 30 bm. Według nadeszłych tu wiadomości potwierdza się, że ks. Wied zamierza **opuścić Durazzo** na pokładzie okrętu „Misurata“.

Rzym. Agencya Stefaniego donosi z Valony, że powstańcy uchwalili dziś **obsadzić Valonę**.

Wodzowie niemieccy.

Siedmioma armiami niemieckiemi dowodzą:
1) prusko-niemiecki następca tronu Fryderyk Wilhelm;
2) bawarski następca tronu ks. Rupprecht;
4) książę Würtemberski, Albrecht;
4) generałowie Heeringen, Bülow, Kluck i Hausen.

Generał Joziasz Heeringen, były pruski minister wojny, liczy lat 64.

Generał Karol Bülow, dotąd komendant 3 korpusu, liczy lat 68.

Generał Maks Hausen, były saski minister wojny, liczy lat 68.

Generał Aleksander Kluck, były komendant 1 korpusu, liczy 68 lat.

Wszyscy ci generałowie jako młodzi oficerowie brali udział w wojnie 1870/71 r.

Następstwa plotki.

Panika w Bytomiu.

„Kattowitzer Ztg“ z 28 sierpnia donosi: We czwartek wieczorem rozeszły się w Bytomiu wieści o napadzie kozaków na terytoryum niemieckie, o tysiącach Rosyan w Częstochowie i t. d. Przerażeni mieszkańcy, spakowawszy manatki, uciekali koleją, tramwajem, dorożkami do sąsiednich Katowic i Gliwic. Wzburzenie było tak wielkie, że kupcy pozamykali sklepy. Dopiero późną nocą nastąpił powrót mieszkańców, skoro się przekonali, że nie mieli zupełnie powodu do niepokoju.

Odezwa komendy austryackiej i niemieckiej do Polaków w Królestwie.

Lwowski „Dziennik polski“ zamieszcza następującą odezwę, którą otrzymał od osoby przybyłej do Lwowa z Prus wschodnich. Odezwę tę niemieckie balony i latawce rozrzuciły po Królestwie.

Polacy!

Zbliża się chwila **oswobodzenia moskiewskiego.** Sprzymierzone wojska Niemiec i austro-węgierskie przekroczą wkrótce granice Królestwa Polskiego. Już cofają się Moskale. **Upada ich krwawe panowanie**, ciążące na Was od stu przeszło lat. Przychodzimy do Was, jako **przyjaciele. Zaufajcie nam!**

Wolność Wam niesiemy i niepodległość, za którą tyle wycierpieli ojcowie Wasi. Niech ustąpi barbarzyństwo wschodnie przed cywilizacyą zachodnią, wspólną Wam i nam. **Powstańcie**, pomni Waszej przeszłości, tak wielkiej i pełnej chwały. Połączcie się z wojskami sprzymierzonemi. **Wspólnemi siłami wypędzimy z granic Polski azyatyckie hordy.**

Przynosimy też **wolność i swobodę wyznaniową**, poszanowanie religii, tak strasznie uciskanej przez Rosyę. Niech z przeszłości i teraźniejszości przemówią do Was **jęki Sybiru i krwawa rzeź Pragi** i katowania Unitów.

Z naszymi sztandarami przychodzi do Was **wolność i niepodległość.**

Naczelne dowództwo niemieckich i austro-węgierskich armii wschodnich.

Naczelny Komitet Narodowy.

Komunikat sekcyi zachodniej.

N. K. N. ogłasza:

1. W Królestwie Polskiem N. K. N. nie ustanowił komisarzy wojskowych.

2. W sprawach Królestwa Polskiego i rządu narodowego N. K. N. przestrzega z całą stanowczością i konsekwencyą uchwał Koła poselskiego z dnia 16 sierpnia b. r., które opiewają:

Każda z grup składa wyraźne, publiczne oświadczenie, że z chwilą utworzenia Naczelnego Komitetu Narodowego przestaje istnieć Rząd Narodowy, ogłoszony w dniu 3 sierpnia 1914 r. i że w przyszłości nie podda się żadnemu tego rodzaju tajnemu związkowi, nie utworzonemu za wspólnem porozumieniem Naczelnego Komitetu Narodowego z organizacyami w Królestwie.

Stanowienie o politycznych sprawach Królestwa Polskiego może nastąpić tylko w porozumieniu z organizacyą w Królestwie Polskiem, zbudowaną na podobnych zasadach, co organizacya wspólna w Galicyi.

3) Z mocy uchwał z dn. 16 sierpnia wszystkie polskie organizacye militarne straciły swoją odrębność i tworzą jednolitą organizacyę „Legionów polskich“.

4) „Dziennik urzędowy komisaryatu wojskowego“, którego numer pojawił się w Kielcach, nie wychodzi za wiedzą i zezwoleniem N. K. N. i N. K. N. nie zostaje z nim w żadnym stosunku.

(Ogłoszenie urzędowe sekcyi zachodniej N. K. N. jest stwierdzeniem, że nie ona mianowała komisarzy wojskowych w Krakowie i nie ona wydaje „Dziennik urzędowy“ w Kielcach. Nie oznacza to jednak zajęcia jakiegokolwiekbądź krytycznego stanowiska ze strony sekcyi zachodniej wobec komisaryatów lub wobec „Dziennika“.

Oczywiście, że poruszenie milionów ludzi w Królestwie Polskiem celem stworzenia z nich siły przeciw Rosyi, odbywa się obecnie na wszystkich polach w Królestwie. Na razie zaznaczamy, że komisarze rządu austryackiego postępują w Królestwie w stałem porozumieniu z komisarzami komendy Wojsk Polskich).

Siedm armij niemieckich.

Od Wogezów aż w pobliże wybrzeży morza Północnego, wzdłuż granic Francyi, Luksemburga i Belgii, operuje siedm armij niemieckich w następującym porządku:

1) W Wogezach z dyrektywą na Belfort operuje armia generała Heeringena;

2) od Luksemburga przez zajęte już Longwy operuje armia niemieckiego następcy tronu;

3) od Belgii z dyrektywą na Luneville operuje armia bawarskiego następcy tronu Rupprechta;

4) dalsze armie od Belgii po St. Quentin operują przeciw połączonym Francuzom, Belgom i Anglikom. Te armie, po klęsce Anglików pod St. Quentin, są **najbliższe Paryża**, bo tylko o **110 kilometrów od Paryża.**

KRONIKA.

Harap rosyjski. Jeden z towarzyszy naszych, pracujący w Strzelcu na terenie Królestwa, przysłał nam wczoraj harap odebrany strażnikowi rosyjskiemu. Jest to długi na metr harap ze splecionych rzemyczków, osadzony na krótkim drzewcu. Tradycyjnych kulek ołowianych harap nie posiada; kulki te są „przywilejem“ nahajek kozackich.

Nowiny krakowskie.

Do bezrobotnych ukwalifikowanych robotników w Krakowie. Wzywa się wszystkich ukwalifikowanych robotników, znajdujących się bez pracy jak: metalowców, stolarzy i t. d. bez względu na to, czy są członkami organizacyi zawodowej lub nie, aby się natychmiast zgłaszali do biura pośrednictwa pracy przy Związku stow. robotniczych, ul. Dunajewskiego 5, III. p. na lewo.

Ranni z pola bitew w Galicyi wschodniej zaczęli dziś przybywać do Krakowa. Z dworca przewożą cięższej rannych do szpitali wojskowych, gdzie wykonuje się operacye, poczem chorych rozdziela się między szpitale urządzone w mieście. Lekko rannym wolno wychodzić na miasto; siedzą też grupkami na plantach i rozmawiają chętnie o swych przygodach.

Prof. Wł. L. Jaworski, bawiąc we Lwowie w sprawie N. K. N., miał wypadek automobilowy. W ul. Mickiewicza automobil, chcąc ujść zderzenia z dorożką, wpadł na chodnik, przyczem prof. J. doznał nieznacznego obrażenia.

Repertuar teatru ludowego przy ulicy Rajskiej. Poniedziałek: „Gwiazda Syberyi“.

Nowiny lwowskie.

Kara na zdrajców. Powieszony 29 bm. jeden ze zdrajców moskalofilskich nazywał się Adam (nie Aron) Manowski, grecko-katolicki, lat 21, z Dąbrowicy w pow. gródeckim.

NADESŁANE.

Kancelaryę adwokacką Dra S. Zelta prowadzi zastępczo, ustanowiony uchwałą Izby adwokackiej substytut, adwokat **Dr Szymon Feldblum w Krakowie, przy ulica św. Jana L. 3, II. p.**

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).